

Spenshult - Reumatikersjukhus med egen Forsknings- och Utvecklingsenhet

I Sverige finns det endast ett specialistsjukhus för reumatiker och det är Spenshult. Sjukhuset ägs av Reumatikerförbundet vilket i realiteten betyder att det är brukarna själva, det vill säga patienterna, som äger det.

Verksamheten är inriktad på reumatologisk vård, utredning och rehabilitering och utgör en unik miljö för ett Forsknings- och Utvecklingscentrum (FoU-centrum) där man sätter patienten i fokus och ser på patienterna som medarbetare och idégivare i utvecklingen av vården och omvårdnaden.

Dessutom blir vägarna mellan klinik och forskning korta och det finns alldeles särskilda möjligheter för forskningsintresserade ur alla olika personalkategorier att utveckla sina tankar och omsätta dem i spännande forskningsprojekt.

Verksamheten har tagit fart

Efter noggrann planering i Spenshults FoU-råd i samverkan med ledningen för den medicinska, administrativa och forskningsinriktade verksamheten samt genom bidrag från reumatikerfonden invigdes Spenshults FoU-centrum den 11 september 1999 på Forskningens dag.

Därefter har verksamheten efter en

smygande start tagit fart till att idag omfatta både mindre och större forskningsprojekt under vetenskaplig ledning av doc. Lennart Jacobsson.

Den daglig verksamheten leds av med dr Ingemar Petersson där han utgör en betydelsefull koppling mellan klinik och forskning. Till hjälp har de sekreteraren Annika Flink-Persson och forskningsassistent Maria Andersson. En av Marias främsta uppgifter är att handha de 60 000 prover som finns i forskningsfrysarna på Spenshult. Det gäller att hålla ordning på dem så det går lätt och riktigt till när de ska plockas fram. Som handledare för de forskningsintresserade sjukgymnasterna är dr med vet Ewa Roos och för arbetsterapeuter dr med vet Birgitha Archenholtz. tillgängliga på Spenshult en dag i veckan.

Varför Spenshult?

Genom att förlägga ett forskningscentrum till det relativt lilla sjukhuset har man paradoxalt nog tillgång till ett stort patientmaterial där den diagnostiska bredden avseende reumatiska sjukdomar inklusive icke-inflammatoriska smärttillstånd i rörelseorganen finns nära till hands.

Ur material som samlats in i hallandsregionen finns också tillgång till kohorter (befolkningsgrupper)

med strukturerade data om personer med artros, långvarig smärta, nydebuterad RA, personer med JCA (Juvenil kronisk artrit) som uppnått vuxen ålder samt patienter med tidig psoriasis artrit. Genom den sjukvård som bedrivs har man samlat en stor kompetens med en fast anknytning till forskare på alla nivåer på universitet och högskolor nationellt och internationellt. Och sist men inte minst den patientfokusering som tidigare beskrivits.

FoU-verksamhet

Forskningen kan delas in i tre olika huvudområden, nämligen artros och degenerativa ledsjukdomar, långvarig smärta i rörelseorganen samt klinisk artritforskning.

Att FoU-centret stimulerar till ett ökat forsknings- och utvecklingsarbete både för läkare och paramedicinare märks på att forskarstuderande från närbelägna sjukhus gärna söker sig till Spenshult för att komma i åtnjutande av den goda infrastrukturen, det positiva och öppna arbetsklimatet och erfarenhetsutbytet. Från centret kan man få handledning och rådgivning i olika projekt och dessutom få hjälp med administrationen kring projekten. När forskarna kommit så långt så kan de få hjälp med utvärdering och sammanställning av material.

Ingemar Pettersson, Spenshult

Som ett led i kunskapsspridningen arrangeras FoU-seminarier för hela sjukhusets personal. Ett sätt att nå ut och inspirera fler att vidareutbilda sig och starta nya projekt. För dem som arbetar aktivt med forskning arrangeras forskningsfrukostar med aktuella teman. Ofta gästas dessa frukostar av föreläsare både av nationella och internationella forskare. Dessutom genomför man andra forskningsinriktade kurser och konferenser för ST-läkare och primärvårdsläkare.

Visst behövs en god tillgång till fungerande kontaktnät något som man finner på nära håll på universitetsklinikerna, men för att nå resultat krävs också eftertanke och tid till fördjupning i sina tankar.

Den rofyllda natursköna yttre miljö som finns på Spenshult, som ligger strax utanför Halmstad längs Nissastigen, med möjlighet att ventileras sina frågor tillsammans med ett forskarkollegor under opretentiösa förhållanden gör detta FoU-centrum så speciellt.

Text Yvonne Enman

Lennart: Vetenskaplig ledare

När man startar ett nytt Forsknings- och utvecklingscentrum, som det som startats på Spenshult, så får man vara beredd på en successiv uppbyggnad av verksamheten.

Behovet av vetenskaplig ledning som är skild från allehanda praktiska och administrativa delar stod klar redan från början. Därför har docent Lennart Jacobsson tillträtt sin tjänst för att under ett år i taget tillföra handledarkapacitet på 20% av sin tid. Eftersom han är knuten till Lunds universitet så har man därigenom fått en fastare universitetsanknytning och samtidigt förstärkt den akademiska bindningen.

Målet med Lennarts arbete ska vara att bistå och handleda de doktorander som arbetar på Spenshult med deras respektive delmål att arbeta fram, sammanställa, skriva och publicera artiklar till vetenskapliga tidskrifter och slutligen bistå dem fram till deras disputationer.

Naturligtvis är förhoppning att dessa adepter därefter ska utvecklas till medarbetare på enheten, som sedan i framtiden själva kommer att bli handläggare för nya doktorander, och så förs forskarkedjan vidare.

Stora datamängder

På Spenshult finns stora patientkohorter (väl definierade patientgrupper följda över tiden med systematisk insamling av data) som är användbara för att utveckla den epidemiologiska forskningen. På liknade sätt finns det ett material från Malmö, både beträffande stadens patienter med RA samt Sjögrens syndrom.

Sjögrensforskarna har samlat stora mängder data, som är och kommer att utgöra grunden till många studier. Nämnas kan studier som syftar till att få kunskap om spontanförloppet av sjukdomen samt huruvida Sjögren-

patienterna dör tidigare, eller oftare utvecklar cancer, jämfört med normalbefolkningen.

En intressant forskning, där Elke Theander är en av medarbetarna, är studier av vilken inverkan olika faktorer under graviditeten och i den tidiga barndomen har på personens risk för att få RA eller Sjögrens syndrom. Där den forskningen står i dag verkar det finnas ett möjligt oberoende samband mellan hög födelsevikt samt låg amningsnivå och en förhöjd risk för att utveckla RA senare i livet.

– Ännu finns inte några studier för hur kopplingen mellan dessa faktorer och andra reumatiska sjukdomar är, men visst vore det intressant att undersöka, säger Lennart Jacobsson.

Magnetröntgen

Ett annat intressant nytt projekt är ett samarbete med ortopedröntgen och Leif Dahlberg där Lennart och hans grupp undersöker om man möjligen kan bedöma ledbroskets kvalitet med hjälp av magnetkamera.

Följprojektet blir sedan att se huruvida behandling med Remicade har en påverkan på broskkvaliteten, vilket i så fall skulle var ett nytt värdefullt instrument vid utvärderandet av läkemedlets effekt.

Text Yvonne Enman